

Analysis and Development of Quality Assessment Indicators of Scientific Articles on Art Based on the Theory of Norms and Counter-Norms in Science

Gholamreza Hasani¹

Mohsen Marasy^{2*}

Hamzehali Nourmohammadi³

1. Department of Art Research, Faculty of Arts, Shahed University, Tehran.

Email: Iran hassani_gr@yahoo.com

2. Assistant Professor, Department of Art Research, Faculty of Arts, Shahed University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

3. Associate Professor, Scientometrics Department, Shahed University, Tehran, Iran. Email: Nourmohammadi@shahed.ac.ir

Email: marasy@shahed.ac.ir

Abstract

Date of Reception:
22/02/2018

Date of Acceptation:
21/04/2018

Purpose: The scientific journal assessment worksheets are the most important tool for evaluating the quality of scientific papers. The purpose of this research is an objective and qualitative description of indices used in the worksheets for the evaluation of Art scientific research journals in Iran and to acknowledge their shortcomings in comparison with the norms of science from the Robert King Merton's and Mitroff's Counter-Norms in Science perspective.

Methodology: The research approach in this study is QUN(qual), combining survey and content analysis. Statistical samples consisted of nine worksheets developed for the evaluation of specialized art journal articles with a scientific research rank. Moreover, 14 experts in the fields of Scientometrics and art were invited to provide feedback on the extent to which the evaluation criteria used in the evaluation worksheets are in conformity with Merton's science norms. Data collection was done in two forms including library research, referring to scientific journals databases, and structured interviews. In order to uncover the existing status of the indicators from the researcher-made checklist, Excel software and a questionnaire were used as research instruments. The collected data were analyzed by descriptive statistics along with relevant tables and charts.

Findings: Findings of the research show that out of the total 53 existing indicators, the index of "using sufficient and new valid sources (internal and external)" had the highest frequency (77.78%). The findings also indicated that the other 26 indicators had the lowest frequency percentage (11.11%). Moreover, these indices are consistent with the six out of seven of Merton's science norms (less than 18%).

Conclusion: The obtained results revealed the unbalanced distribution of components and indicators of evaluation in these worksheets and their non-conformance to the norms of science, necessitating their revision. So as a result, the new worksheet contains 10 components and 44 indicators designed base on findings and views of experts.

Keywords: Evaluation Worksheets, Art Scientific Journals, Merton's Science Norms, Mitroff's Counter-Norms in Science.

تحلیل و تدوین شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقالات علمی- پژوهشی هنر مبتنی بر نظریه هنجارها و ضدهنجارهای علم

۱. دانشجوی دکتری تخصصی پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد.

Email: hassani_gr@yahoo.com

۲. استادیار گروه آموزشی پژوهش هنر، دانشگاه شاهد (نویسنده مسئول)

۳. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شاهد

Email: nourmohammadi@shahed.ac.ir

Email: marasy@shahed.ac.ir

چکیده

هدف: کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی، مهم‌ترین ابزار ارزیابی کیفیت مقالات علمی هستند. هدف از این مطالعه، توصیف عینی و کیفی شاخص‌های کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر، شناسایی کاستی‌های آنها در مقایسه با هنجارها و ضدهنجارهای علم و تدوین کاربرگ جدید است.

روش‌شناسی: روش این مطالعه تلفیقی QUN (qual) و به‌صورت ترکیبی از پیمایش و تحلیل محتواست. بر مبنای شیوه تمام‌شماری، نمونه‌ها شامل: (۱) ۹ کاربرگ ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر و (۲) ۱۴ نفر از متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر بودند. گردآوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه‌ای، مراجعه به پایگاه‌های استنادی مجلات و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد. به‌منظور استخراج وضعیت موجود شاخص‌ها از سیاهه واریسی محقق ساخته، نرم‌افزار Excel و پرسشنامه به‌عنوان ابزار پژوهش استفاده شد. داده‌ها به کمک روش آمار توصیفی، برحسب درصد توزیع فراوانی و رسم جدول و نمودار تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند، از مجموع ۵۳ شاخص موجود، شاخص «استفاده از منابع معتبر کافی و جدید (داخلی و خارجی)» با ۷۷/۷۸ درصد بیشترین و ۲۶ شاخص دیگر، با ۱۱/۱۱ درصد، کمترین درصد فراوانی را دارا می‌باشند. همچنین، این شاخص‌ها از مجموع ۷ هنجار علم مرتن، با ۶ هنجار و به میزان کمتر از ۸] درصد انطباق داشته و با هیچ‌یک از ضدهنجارهای علم انطباقی را نشان نمی‌دهند.

نتیجه‌گیری: نتایج به‌دست‌آمده، حاکی از پراکندگی و توزیع نامتوازن مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی در این کاربرگ‌ها و نیز، عدم انطباق آنها بر الزامات نهادی علم بوده و بازنگری در آنها را ضروری نشان می‌دهد. درنهایت، کاربرگ ارزیابی جدید، با ۱۰ مؤلفه و ۴۴ شاخص تدوین شد.

واژگان کلیدی: کاربرگ‌های ارزیابی، مجلات علمی- پژوهشی هنر، هنجارهای علم مرتن، ضدهنجارهای علم میتروف.

غلامرضا حسنی^۱

محسن مراثنی^{*۲}

حمزه علی نورمحمدی^۳

صفحه ۲۰-۱

دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۳

پذیرش: ۱۳۹۷/۲/۱

مقدمه و بیان مسئله

نشریات علمی از مهم‌ترین راه‌های ارتباطات علمی محسوب می‌شوند. روشمندبودن در ارائه و انتقال یافته‌ها و مطالب، ویژگی مهم این دسته از پژوهش‌ها به شمار می‌رود. از سویی، شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقالات علمی مهم‌ترین ابزاری هستند که مجلات علمی به وسیله آنها، درباره ارزش و اعتبار گزارش‌های علمی محققان اظهار نظر می‌کنند. کاربرگ‌های ارزیابی مقالات، در مجلات علمی-پژوهشی گروه هنر مانند سایر مجلات علمی حاوی اطلاعاتی است که به منظور داوری و کیفیت‌سنجی مقالات علمی این حوزه، پیش از انتشار مورد استفاده قرار می‌گیرند. نکته مهم اینکه مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی که در هر یک از کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر به کار گرفته شده است از کمیت و کیفیت متنوعی برخوردار می‌باشند. این تنوع نشانگر آن است که در تدوین و طراحی کاربرگ‌های ارزیابی از اصول مشترک و شاخص‌های علمی استفاده نشده است. به همین دلیل می‌توان پیش‌بینی کرد که عدم رعایت مقدمات چاپ مقالات علمی در نهایت منجر به عدم احراز شاخص‌های علم‌سنجی در حوزه تولید دانش هنری خواهد شد. مطالعات و تولیدات هنری در ایران دوران جوانی خود را می‌گذرانند و همین نکته توجه به مباحث بنیادین تولید علمی در این حوزه را می‌طلبد.

معتبرترین شاخص‌سنجش رتبه و جایگاه علمی هر کشوری «تولید علم» آن کشور است. تاکنون گزارش‌های علمی هنر نقش زیادی را در تولید علم کشور ایفا نکرده‌اند. پاشنگ و همکاران (۱۳۹۴) به این نکته اشاره کرده‌اند که تنها ۱۳ عنوان مجله علمی هنر و با در نظر گرفتن هر دو حوزه هنر و معماری، تنها ۳ درصد از مجلات علمی در حال انتشار در کشور مربوط به حوزه هنر می‌باشد. به نظر می‌رسد، علاوه بر ویژگی‌های خاص پژوهش‌های این حوزه و نیز مشکلاتی همچون میزان تسلط پژوهشگران، به‌ویژه در روش‌شناسی‌ها و رویکردهای نظری؛ «سیاهه‌های ارزیابی کیفی مقالات علمی-پژوهشی»- که مهم‌ترین ابزار و معیار برای رد و یا تأیید این آثار به‌منظور چاپ و انتشار در مجلات تخصصی می‌باشند- نیز در ارتقای سطح کیفی و کسب جایگاه علمی این دسته از پژوهش‌ها عاجز بوده‌اند. از این رو، گمان می‌رود شاخص‌ها و ملاک‌های ارزیابی مقالات در کاربرگ‌های داوری مجلات علمی-پژوهشی هنر را نمی‌توان همه‌جانبه، دقیق و مطلق دانست. سنجش و ارزیابی تولیدات و فعالیت‌های علمی نیازمند بهره‌گیری از شاخص‌هایی است که به منزله چارچوبی مناسب عمل کند. علاوه بر آن لازم است این شاخص‌ها از جامعیت لازم برخوردار باشند (نوروزی چاکلی و همکاران، ۱۳۸۶، ۷۳). عدم وجود شاخص‌هایی قابل اعتماد برای ارزیابی کیفی گزارش‌های علمی یکی از دغدغه‌هایی است که بسیاری از متخصصین به آن اشاره نموده‌اند. اشکالاتی که از دید کاربرگ‌های ارزیابی خارج مانده و یا دارای وزن کافی برای بازخورد و درخواست تجدید نظر نویسنده نبوده است. شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقاله‌های علمی-پژوهشی هنر نیز از این قاعده مستثنا نیستند.

لذا برای کسب رتبه علمی و احراز شاخص‌های علم‌سنجی در حوزه پژوهش و تولید مقالات علمی-پژوهشی هنر، گام اول ارتقای کیفیت مقالات علمی است. برای تحقیق این امر، رعایت مقدمات تولید مقالات علمی امری ضروری است؛ به عبارت دیگر در صورتی که مقالات تولیدی از کیفیت لازم برخوردار نباشند، کسب شاخص‌های علم‌سنجی در این زمینه دور از ذهن است. بدون شک ارزیابی و داوری اصولی و مبتنی بر شاخص‌های علمی، گام اول تحقق اهداف تولید علم است؛ زیرا داوری اصولی می‌تواند تولیدات علمی را ارتقاء بخشیده و مقدمات کسب شاخص‌های علم‌سنجی را فراهم سازد. در اینجا نقش ابزار اصلی ارزیابی مقالات علمی، یعنی کاربرگ‌های ارزیابی یا فرم‌های داوری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند. پژوهش حاضر در پی آن است تا با بهره‌گیری از روش تحلیل محتوا و

پیمایش نظر متخصصان، به شناسایی و تحلیل مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقاله‌ها در کاربرگ‌های داوری مجلات علمی-پژوهشی گروه هنر و تدوین مجدد کاربرگ ارزیابی بپردازد. اهمیت و ضرورت انجام این مطالعه به سه دلیل می‌باشد: (۱) نبود انجام پژوهش مشابه با موضوع حاضر؛ (۲) عدم انطباق کامل شاخص‌های ارزیابی موجود با اصول کارکردگرایانه و آداب و الزامات نهادی علم و (۳) نقش مهم فرم داوری مجلات در افزایش کیفیت مطالعات هنر در تولیدات علمی کشور و کسب شاخص‌های علم‌سنجی.

سؤال‌های پژوهش

۱. مجلات علمی-پژوهشی هنر از چه شاخص‌هایی برای ارزیابی مقالات علمی در کاربرگ‌های خود استفاده می‌کنند؟
۲. شاخص‌های به‌کاررفته در کاربرگ‌های ارزیابی مقاله‌های علمی-پژوهشی هنر به چه میزان بر مؤلفه‌های هنجارها و ضدهنجارهای علم منطبق است؟
۳. کاستی‌های کاربرگ‌های ارزیابی مقاله‌های علمی - پژوهشی هنر در مقایسه با هنجارهای علم مرتن و ضدهنجارهای علم میتروف کدام‌اند؟
۴. آیا شاخص‌های پیشنهادی متخصصان حوزه‌های هنر و علم‌سنجی در طراحی کاربرگ‌های ارزیابی مقالات علمی-پژوهشی هنر از اعتبار لازم برخوردارند؟

چارچوب نظری

رفتار علمی پژوهشگران و دانشمندان مبتنی بر نظام اخلاقی ویژه‌ای بوده که برخاسته از «نظریه شناخت اجتماعی» (Resnik, 1998) است. درحقیقت، این نظام دربرگیرنده مجموعه‌ای از هنجارهای اخلاقی علم است که وظیفه هدایت و نظارت بر فعالیت‌های علمی را به عهده دارد. اما هنجارها می‌بایست تبدیل به قوانین و معیارهایی شوند که الزام‌آور باشند. هنجارها پیش‌نیاز و الزام‌های یک رفتار علمی‌اند، نه صرفاً قانون‌هایی برای توصیف کلی و ظاهری، پس از اتمام یک فعالیت علمی و یا شرح پایانی فرایند آن. هنجارهای علمی به دانش‌پژوهان گوشزد می‌کنند که در حین فعالیت‌های علمی خود رفتارهایی مبتنی بر اخلاق را در پیش گیرند. لذا، این رفتار و یا سلوک علمی در حین داوری، سنجش و ارزیابی کیفی؛ بر ابزار، فرایند و یا روند بررسی گزارش‌های علمی توسط متخصصین و داوران نیز حاکم خواهد بود. درنتیجه، داوری علمی، بر پایه ابزار دقیق و کارآمد، فرایندی رسمی و روشمند تلقی می‌گردد.

جهت‌گیری هنجاری در علم از دو جهت اساسی «هنجارها و ضدهنجارهای علم» تشکیل یافته است. در زمینه «هنجارهای علم»، مرتن^۱ در رویکرد درون‌گرا، محور اصلی تحلیل کارکردی را شامل ۷ مؤلفه می‌داند. میتروف^۲ نیز در برابر هر یک از هنجارها، «ضدهنجارهای علم» را مطرح می‌کند و معتقد است که آنها باعث می‌شوند تا هنجارها در هر موقعیتی به‌طور یکسان عمل نکنند (ربانی، ۱۳۹۰، ۱۴). از علل انتخاب نظریه هنجارهای علم مرتن و ضدهنجارهای علم میتروف به‌عنوان نظریه‌های پایه در این پژوهش، نگاه چندبُعدی مرتن به هنجارهای علم و نیز نگاه نقادانه و تکمیل‌کننده میتروف به نظریه‌های مرتن است. در جدول (۱) هنجارها و ضدهنجارهای علم به‌صورت تطبیقی آورده شده‌اند. دانش علم‌سنجی و مطالعات مربوط به آن، به فرایند ارزیابی پس از تولید و چاپ مقالات علمی می‌پردازد. درحالی‌که در پژوهش حاضر مقدمات احراز شاخص‌های علم‌سنجی در مقالات علمی-پژوهشی هنر مورد مطالعه

1 . Merton

2 . Mitroff

قرار می‌گیرد. به همین دلیل در این مقاله از چهارچوب و مبانی نظری باید استفاده شود که مقدم بر مبانی علم‌سنجی است. از این رو در این پژوهش به نظریه‌های جامع‌شناسی علم و شاخص‌های ارزیابی کیفیت تولیدات علمی توجه شده است. این موضوع به این معنی نیست که بین شاخص‌های ارزیابی علمی و شاخص‌های علم‌سنجی ارتباطی وجود ندارد. بلکه باید گفت که نظریه‌های جامع‌شناسی علم، بنیان‌های نظری شاخص‌های علم‌سنجی را تشکیل می‌دهند. بر این اساس اگر مقاله یا هر دستاورد علمی از شاخص‌های ارزیابی علمی بهره‌مند نباشد، قادر به کسب شاخص‌های علم‌سنجی نیز نخواهد بود.

جدول ۱. تطبیق هنجارها و ضد‌هنجارهای علم

اختصار	هنجارهای علم مرتن	اختصار	ضد‌هنجارهای علم میتروف
Communism C	اشتراک‌گرایی: انتشار و اشاعهٔ مراحل، روش‌ها، یافته‌ها و نتایج علمی؛ به‌روشنی، صراحت و شیوه‌ای قابل فهم؛ به دور از رازداری و یا مخفی‌کاری.	S/M Solitariness/ Mesmerism	فردگرایی/خست‌گرایی: پرهیز از افشا و ارائهٔ مراحل، روش‌ها، یافته‌ها و نتایج علمی خود به دلایل حفظ حقوق مالکیت فردی (تضمین اولویت در انتشار)، نگرانی از سرقت علمی و نیز، جلوگیری از ایجاد بحث و نقدهای ویرانگر پس از انتشار مقاله.
Universalism U	جهان‌روایی/ عام‌گرایی: ارزش یافته‌های علمی محققان، به کیفیت و ماهیت آن وابسته بوده و مستقل از خصوصیات شخصی و یا اجتماعی پدیدآورندگان آن، مانند طبقه، مرتبه/منزلت اجتماعی، نژاد، ملیت و اینهاست.	P Particularism	خاص‌گرایی: ارزش یافته‌های علمی محقق، وابسته به خصوصیات شخصی و یا اجتماعی پدیدآورندگان آن، مانند طبقه، مرتبه/منزلت اجتماعی، نژاد، ملیت و نظایر اینهاست.
Disinterested-ness D	بی‌غرضی عاطفی: (۱) انعطاف‌پذیری محقق در برابر نتایج پیش‌بینی‌نشده در حین پژوهش؛ (۲) بررسی و مطالعهٔ آثار علمی و تحقیقات همکاران با ذهنیت و تفکری باز و به دور از تصورات قالبی و تعصب‌های عقیدتی، حرفه‌ای، جمعی و فرهنگی.	I Interestedness	غرض‌ورزی عاطفی: رقابت در انجام پژوهش با هدف تأمین منافع، پاداش شناسایی دستاوردها، و علائق فردی خود و گروه همکاران ذی‌نفع.
Originality O	اصالت: دستاورد جدید علمی که برای اولین بار معلوم و ارائه می‌شود.	NO Non- Originality	عدم اصالت: رفتارهای انحرافی و تقلب علمی مانند جعل، دست‌کاری داده‌ها و شواهد و اطلاعات و سرقت علمی.
Organized Skepticism S	شک سازمان‌یافته: (۱) بررسی دقیق، نقد، تردید و توجه به تمام مدارک، فرضیه‌ها، تئوری‌ها و نوآوری‌ها؛ حتی آن دسته از مواردی که با دیدگاه‌ها و فرضیه‌های محقق نیز در تضاد باشند؛ (۲) به تعویق‌انداختن قضاوت و نتیجه‌گیری نهایی تا حصول شواهد و دلایل لازم.	D Organized Dogmatism	جزماندیشی (تعصب) سازمان‌یافته: صرفاً دنبال‌روی و تقویت‌کردن یافته‌ها، تئوری‌ها و ابتکارات خاص خود؛ به عبارتی، یقین کامل به یافته‌های علمی خود و دفاع از آنها، حتی در مقابل شک قوی دیگران.
Hu/M Humbleness /Modesty I	تواضع و فروتنی: (۱) تکریم همکاران و رعایت امانت‌داری در بررسی پیشینهٔ پژوهش و استفاده از نتایج علمی آنها؛ (۲) آگاه‌بودن و اعتراف به ضعف‌های شخصی و محدودیت‌های دانش علمی.	I Immodesty	جسارت و گستاخی: (۱) خودنمایی، مطلق‌گویی و ابراز جسورانه و به دور از تواضع دعای علمی؛ (۲) اصرار بر منحصر به فرد بودن خدمت محقق به علم و رشتهٔ علمی.
Recognition R	به رسمیت‌شناختن/ رسمیت‌یافتن: تلاش برای به رسمیت‌شناختن شایستگی‌های سایر همکاران. کسب شهرت و به رسمیت‌شناخته‌شدن افتخارآمیز، نه ابزاری.	NR Non- Recognition	عدم به رسمیت‌شناختن: عدم التزام به کارکرد درست مؤلفهٔ به رسمیت‌شناخته‌شدن مرتن (عدم تلاش برای به رسمیت‌شناختن شایستگی‌های سایر همکاران).

(Merton, 1973, Cannovo, 1997, Mitroff, 1974, Bucchi, 2004، مأخذ:)

پیشینه تحقیق

پیشینه پژوهش در داخل

درخصوص موضوعات مرتبط با پژوهش حاضر می‌توان به نتایج برخی از مطالعات در داخل و خارج از کشور اشاره نمود. بر اساس تحقیقات انجام شده در ایران، قانع‌راد و قاضی‌پور (۱۳۸۱) در پژوهش خود به بررسی تأثیر هنجارهای علم بر میزان بهره‌وری اعضای هیئت علمی پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان دادند که تعهد هنجاری فردی بیش از تعهد هنجاری سازمانی بر میزان تولید علمی این افراد تأثیر داشته است. ارشاد و همکاران (۱۳۸۴) نیز در مقاله‌ای به تحلیل اسناد داوری مجله جامعه‌شناسی ایران پرداختند. این مطالعه بیشتر بر مهم‌ترین اشکالات وارده بر مقاله‌ها از دیدگاه داوران متمرکز بود. ارسطوپور (۱۳۹۱) نیز در مقاله خود به بررسی زمینه نظری مسائل مرتبط به فرم‌ها و سیاهه‌های واری مقلات و طرح مشکلات برخی از آنها پرداخته است. وی معتقد است که ملاک‌هایی همچون دامنه و محتوا؛ روش‌شناسی تحقیق؛ نحوه ارائه و تنظیم و تناسب با اهداف و سیاست‌های نشریه، در تمام فرم‌های داوری مجلات به چشم می‌خورد. هدف از پژوهش افشاری و همکارانش (۱۳۹۲)، بررسی ۳۵ کاربرگ ارزیابی و تدوین مجدد شاخص‌های کیفیت ارزیابی مقاله‌های علمی-پژوهشی حوزه علوم انسانی، مبتنی بر هنجارهای علم بود. نتایج پژوهش از نامطلوب بودن تمام کاربرگ‌های ارزیابی مجلات تخصصی این حوزه خبر داد.

پیشینه پژوهش در خارج

در پژوهش‌های انجام شده توسط محققین خارجی، فابس و همکاران (۲۰۰۰) در پژوهش خود به بررسی عوامل اثرگذار بر پژوهش‌ها، اولویت‌بندی و ارزیابی آنها پرداختند. نتایج نشان دادند که به‌طور فزاینده‌ای فشار خارجی برای استفاده از معیارهای جدید در هنگام ارزیابی به علت اهمیت علم در قرن بیست و یکم خواهد داشت و لازمه این عصر، تدوین اشکال فعلی و جدید از معیارهای ارزیابی اعتبار پژوهش است. اشتاینکه^۴ (۲۰۰۳) در پاسخ به این سؤال که آیا فرم‌های داوری می‌توانند گامی مؤثر در جهت بهبود کیفیت فرایند داوری باشد؟ چنین بیان می‌کند که این مسئله بستگی تام به روند داوری، فرم‌های داوری، فرم‌های تهیه شده، محتوا و نوع مقاله و تخصص داور دارد. در پیوند با این موضوع راک ول (۲۰۰۵) به این نکته اشاره می‌کند که برخی از نشریات از استانداردهای بالاتری برخوردارند و به همین دلیل ناگزیر از توجه به جزئیات بیشتری هستند. این امر در نهایت منجر به طولانی‌تر شدن فرم‌های داوری آنها می‌شود. بنا بر پژوهش هیمز^۳ (۲۰۰۷)، ۹۷ درصد از داوران کم‌سابقه، فرم‌های ارزیابی جزئی‌نگر را ترجیح می‌دهند. درحالی‌که برخی نیز تمایل به ارائه نظرات خود به صورت نوشتاری دارند. کمیسیون اروپایی (۲۰۰۸) با انجام پژوهشی با عنوان شاخص‌های کیفیت تحقیقات آموزشی اروپا به این نتیجه رسیدند که برای توسعه شاخص‌ها و روش‌های جدید که بتوانند برای تعیین کیفیت پژوهشی انتشارات علمی مورد استفاده قرار گیرد، نیاز به تلاشی مشارکتی و مبتنی بر شواهد است. همچنین بر اساس گزارش معیارهای کیفی پژوهش‌های تربیتی در زمینه‌های مختلف (۲۰۰۹) در پاره‌ای از فرم‌های داوری تا ۱۰۰ یا حتی تعداد بیشتری پرسش نیز دیده می‌شود. از نظر گلدین و اشلی^۲ (۲۰۱۰) نتایج داوری تا حد زیادی بسته به ملاک‌های مورد نظر نشریه تفاوت می‌کند و این امکان وجود دارد که یک مقاله با استفاده از شاخص‌های مورد توجه یک فرم به مراتب امتیاز بهتری دریافت کند، درحالی‌که بر مبنای ملاک‌های فرم داوری مجله‌ای دیگر امتیاز لازم برای چاپ را به دست نیاورد.

جمع‌بندی از مرور پیشینه

بررسی پیشینه تحقیق نشان می‌دهد که داوری مقالات علمی دغدغه‌ای فراگیر در بین پژوهشگران در رشته‌های گوناگون علمی است. اغلب پژوهشگران بر نقش کاربرگ‌های ارزیابی مقالات علمی در تولید علم و ارتقای کیفیت دستاوردهای علمی تأکید داشته‌اند. برخلاف سایر رشته‌های علوم، تاکنون در زمینه ارزیابی مقالات حوزه هنر پژوهش جداگانه‌ای صورت نگرفته است. از این نظر می‌توان مطالعه حاضر را گام اول در سنجش کیفیت ارزیابی مقالات هنر دانست. لذا، عدم وجود پیشینه پژوهشی قابل‌اتکا، مانع از بیان این نکته می‌شود که پژوهش حاضر را در پی استمرار و یا تکمیل پژوهش‌های قبلی در حوزه هنر دانست.

روش‌شناسی پژوهش

روش انجام این پژوهش، تلفیقی (QUN (qual) و ترکیبی از پیمایش و تحلیل محتواست. جامعه اول پژوهش شامل: ۹ کاربرگ ارزیابی مجلات تخصصی هنر، با رتبه علمی-پژوهشی، شامل: (۱) هنرهای زیبا؛ (۲) نامه هنرهای تجسمی و کاربردی؛ (۳) نگره؛ (۴) مطالعات تطبیقی هنر؛ (۵) گنجام؛ (۶) کیمیای هنر؛ (۷) مطالعات هنر اسلامی؛ (۸) تئاتر و (۹) باغ نظر؛ و جامعه دوم پژوهش شامل: ۱۴ نفر از متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر بودند. گردآوری اطلاعات در بخش مبانی نظری تحقیق به صورت کتابخانه‌ای، مراجعه به پایگاه‌های استنادی مقالات علمی، و بانک‌های اطلاعاتی معتبر انجام شد. به منظور استخراج وضعیت موجود شاخص‌های ارزیابی کاربرگ‌ها، از سیاهه محقق ساخته و مصاحبه ساختاریافته به‌عنوان ابزار پژوهش استفاده شد. سیاهه مورد نظر بر مبنای معیارهای ارزیابی موجود در کاربرگ‌های ارزیابی مقاله‌های علمی-پژوهشی هنر تهیه و تنظیم گردید.

تحلیل محتوا با کدگذاری استقرایی و سپس با شیوه کدگذاری قیاسی انجام شد. در این راستا، برای شناسایی فراوانی شاخص‌های موجود در کاربرگ‌های ارزیابی مقاله‌ها از کدگذاری استقرایی استفاده شد. در این مرحله برای استخراج فراوانی شاخص‌های موجود در کاربرگ‌های ارزیابی، سیاهه‌ای (مطابق جدول ۱) شامل ۱۱ مؤلفه و ۵۳ شاخص تهیه شد. این سیاهه در قالب ماتریس‌هایی متشکل از ۹ کاربرگ ارزیابی مقاله‌های علمی و ۱۱ مؤلفه و ۵۳ شاخص تدوین شد و در اختیار ۲ تن از اعضای هیئت علمی گروه پژوهش هنر و گروه علم‌سنجی قرار گرفت تا نظرات خود را در مورد مناسب بودن مؤلفه‌ها و شاخص‌ها با توجه به هدف پژوهش اعلام نمایند. برای احراز روایی محتوایی و داوری تخصصی، سیاهه و پرسشنامه نیز در اختیار ۲ نفر از اساتید گروه علم‌سنجی و گروه هنر قرار گرفت. پس از گردآوری نظرات اصلاحی متخصصان مذکور، شاخص‌های موجود در سیاهه اصلاح و بازنویسی شدند. برای تعیین پایایی به شیوه کدگذاری عمل شد. برای انجام این کار، کاربرگ‌ها در اختیار کدگذاران دوم و سوم قرار داده شدند. جهت تعیین میزان توافق و همخوانی نظرات کدگذاران، از ضریب همبستگی کاپای کوهن استفاده گردید. میزان توافق بین نظرات کدگذاران معادل ۷۸ درصد مثبت مشاهده شد.

همان‌طور که در آغاز گفته شد، اساس این مقاله شیوه ترکیبی است. بر همین اساس روش تجزیه و تحلیل اطلاعات کمی و کیفی است.

یافته‌های پژوهش

پاسخ به سؤال اول پژوهش. مجلات علمی-پژوهشی هنر از چه شاخص‌هایی برای ارزیابی مقالات علمی در کاربرگ‌های خود استفاده می‌کنند؟

برای پاسخ به این سؤال از روش تحلیل محتوای توصیفی استفاده شد. کلیه کاربرگ‌های موجود از طریق مشاهده اسناد، با هدف شناسایی و استخراج مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی موجود در این کاربرگ‌ها و نیز دستیابی به فراوانی آنها مورد بررسی قرار گرفت. طبق یافته‌ها و نتایج حاصل از تحقیق، در مجموع ۱۱ مؤلفه و ۵۳ شاخص (جدول ۱) از کاربرگ‌های ارزیابی (۹ کاربرگ) استخراج شد. بر مبنای یافته‌ها (جدول ۱)، شاخص: «استفاده از منابع معتبر کافی و جدید (داخلی و خارجی)» با ۷۷/۷۸ درصد بیشترین درصد فراوانی و ۲۶ شاخص دیگر با ۱۱/۱۱ درصد کمترین درصد فراوانی را در کاربرگ‌های ارزیابی به خود اختصاص داده‌اند. یافته‌ها حاکی از آن هستند که شاخص «استفاده از منابع معتبر کافی و جدید (داخلی و خارجی)» تنها شاخص مؤلفه «منابع» می‌باشد؛ این در حالی است که شاخص‌هایی که کمترین میزان استفاده آنها در کاربرگ‌ها را نشان دادند (۲۶ شاخص)، در بین ۱۰ مؤلفه از مجموع ۱۱ مؤلفه مشترک کاربرگ‌ها (به غیر از مؤلفه «عنوان») پراکنده می‌باشند. این نکته نشان می‌دهد که نشریات علمی حوزه هنر به جای شاخص‌های تولید دانش جدید که حاصل کار پژوهشی اصیل است، شاخص مقالات مروری را در نظر دارند. در کار پژوهشی اصیل که منجر به تولید دانش می‌شود، منابع فقط در نگارش مبانی نظری و پیشینه کاربرد دارند و تعدد منابع ملاک ارزشیابی این‌گونه مقالات نیست.

همچنین، از نظر درصد توزیع فراوانی (جدول ۲)، مؤلفه‌های «عنوان» و «بحث و نتیجه‌گیری» هرکدام با فراوانی یکسان ۱۰۰ درصد بیشترین و مؤلفه‌های «محتوا» و «اخلاق» با فراوانی مشابه ۱۱/۱۱ درصد کمترین درصد توزیع فراوانی را دارا بودند. در صورتی که توجه به مؤلفه‌هایی همچون «اخلاق» و «محتوا»، در انجام و ارزیابی مقالات علمی دارای اهمیت به سزایی هستند.

جدول ۲. درصد فراوانی شاخص‌های ارزیابی در کاربرگ‌های موجود مجلات علمی-پژوهشی هنر

مؤلفه	شاخص	فراوانی	درصد فراوانی
عنوان	ارتباط عنوان با محورهای نشریه	۴	۴۴/۴۴٪
	تازه و بدیع بودن موضوع	۳	۳۳/۳۳٪
	ارتباط عنوان با محتوای مقاله	۴	۴۴/۴۴٪
چکیده	جامع و کافی بودن چکیده فارسی	۴	۴۴/۴۴٪
	بیان مسئله پژوهش	۲	۲۲/۲۲٪
	پرسش اصلی پژوهش	۲	۲۲/۲۲٪
	بیان هدف یا اهداف کلی	۱	۱۱/۱۱٪
	تعداد و صحت کلیدواژگان بر مبنای عنوان و محتوا	۳	۳۳/۳۳٪
	ارائه نتایج و یافته‌های کلی تحقیق	۲	۲۲/۲۲٪
	مشخص شدن روش تحقیق	۱	۱۱/۱۱٪
	انطباق کامل چکیده فارسی با چکیده انگلیسی	۱	۱۱/۱۱٪

ادامه جدول ۲. درصد فراوانی شاخص‌های ارزیابی در کاربرگ‌های موجود مجلات علمی-پژوهشی هنر

مؤلفه	شاخص	فراوانی	درصد فراوانی
مقدمه	بیان ضرورت انجام تحقیق	۱	٪۱۱/۱۱
	بیان اهداف اصلی و فرعی تحقیق و متناسب بودن آنها با سؤالات	۱	٪۱۱/۱۱
	طرح مسئله تحقیق و مشخص کردن جنبه‌های معلوم و مجهول	۱	٪۱۱/۱۱
	سؤالات یا فرضیات بدیع و صریح، و متناسب با عنوان پژوهشی	۲	٪۲۲/۲۲
	مبانی نظری (متناسب با فرضیه تحقیق)	۱	٪۱۱/۱۱
ادبیات پژوهش	شرح اجمالی محتوایی مقاله	۱	٪۱۱/۱۱
	بیان جنبه‌های نوآورانه پژوهش در پایان پیشینه	۱	٪۱۱/۱۱
	اشاره کافی و مناسب به دستاوردهای پژوهش‌های قبلی	۲	٪۲۲/۲۲
روش تحقیق	جامعیت پژوهش و اشاره به پژوهش‌های مرتبط معتبر	۱	٪۱۱/۱۱
	اتکای مقاله بر یافته‌های علمی	۴	٪۴۴/۴۴
	انتخاب روش و رویکرد مناسب با تحقیق	۳	٪۳۳/۳۳
	بیان رابطه روش، رویکرد و اهداف تحقیق	۱	٪۱۱/۱۱
	مشخص بودن جامعه آماری و روش نمونه‌گیری و تحلیل مناسب داده‌ها	۲	٪۲۲/۲۲
یافته‌ها	نحوه جمع‌آوری اطلاعات	۱	٪۱۱/۱۱
	امکان و میزان بهره‌برداری دانشجویان و استادان رشته ذی‌ربط از نتایج	۲	٪۲۲/۲۲
	میزان پاسخ‌گویی مقاله به نیاز علمی جامعه	۱	٪۱۱/۱۱
بحث و نتیجه‌گیری	پاسخ به سؤالات و فرضیه‌ها	۱	٪۱۱/۱۱
	جمع‌بندی مراحل و یافته‌ها	۱	٪۱۱/۱۱
	مناسب و کافی بودن نتیجه‌گیری	۳	٪۳۳/۳۳
	نتایج مشخص پژوهش مبتنی بر داده‌ها و دلایل کافی	۱	٪۱۱/۱۱
	قابلیت و کاربرد	۲	٪۲۲/۲۲
محتوا	روشن و نوبودن نتیجه تحقیق ارائه‌شده	۴	٪۴۴/۴۴
	ارائه راه‌حل‌های جدید	۵	٪۵۵/۵۵
	ارائه پیشنهادها برای پژوهش‌های آتی	۱	٪۱۱/۱۱
	قیاس نتایج پیشینه تحقیق با دستاوردهای مقاله	۱	٪۱۱/۱۱
	پاسخ صریح به سؤالات مقاله و اثبات یا رد فرضیه	۱	٪۱۱/۱۱
محتوا	ارزیابی سطح نوآوری موضوع و مباحث طرح‌شده در مقاله	۳	٪۳۳/۳۳
	میزان استواری استدلال‌ها و تازگی استنتاج‌ها در ارائه یافته‌های تحقیق	۱	٪۱۱/۱۱
	توانایی، وضوح، استناد، ارتباط و کفایت ادبیات، جداول و تصاویر مقاله در حصول به نتیجه	۴	٪۴۴/۴۴
	اعتبار علمی مقاله	۴	٪۴۴/۴۴
	غنا، اصالت، جامعیت و اعتبار منابع مورد استفاده در مقاله	۱	٪۱۱/۱۱

ادامه جدول ۲. درصد فراوانی شاخص‌های ارزیابی در کاربرگ‌های موجود مجلات علمی-پژوهشی هنر

مؤلفه	شاخص	فراوانی	درصد فراوانی
محتوا	قدرت استدلال علمی نویسنده در پرداختن به مطالب	۴	٪۴۴/۴۴
	نظم منطقی و توالی مناسب ساختار مقاله	۵	٪۵۵/۵۵
منابع	کیفیت تحلیلی موضوع	۱	٪۱۱/۱۱
	استفاده از منابع معتبر کافی و جدید (داخلی و خارجی)	۷	٪۷۷/۷۷
اخلاق	رعایت امانت نسبت به کارهای تحقیقاتی دیگران	۱	٪۱۱/۱۱
	رعایت اصول مقاله‌نویسی (چکیده، مقدمه، بدنه اصلی، نتیجه‌گیری، منابع) و ویراستاری	۳	٪۳۳/۳۳
آیین نگارش	صحت ارجاعات؛ استفاده از منابع ذکر شده در فهرست منابع و متن و بالعکس	۳	٪۳۳/۳۳
	عاری بودن از زیاده‌نویسی	۱	٪۱۱/۱۱
انسجام کلی در نگارش و نظم منطقی مطالب	شیوایی، سادگی، روانی کلام و یکدست بودن ادبیات نگارش	۱	٪۱۱/۱۱
	اندازه مقاله	۲	٪۲۲/۲۲
		۲	٪۲۲/۲۲

جدول ۳. درصد توزیع فراوانی نسبی مؤلفه‌های ارزیابی در کاربرگ‌های موجود مجلات علمی-پژوهشی هنر

ردیف	مؤلفه	فراوانی	درصد فراوانی نسبی
۱	عنوان	۹	٪۱۰۰
۲	چکیده	۷	٪۷۷/۷۷
۳	مقدمه	۵	٪۵۵/۵۵
۴	ادبیات پژوهش	۴	٪۴۴/۴۴
۵	روش تحقیق	۳	٪۳۳/۳۳
۶	یافته‌ها	۵	٪۵۵/۵۵
۷	بحث و نتیجه‌گیری	۹	٪۱۰۰
۸	محتوا	۱	٪۱۱/۱۱
۹	منابع	۷	٪۷۷/۷۷
۱۰	اخلاق	۱	٪۱۱/۱۱
۱۱	آیین نگارش	۲	٪۲۲/۲۲

پاسخ به سؤال دوم پژوهش. شاخص‌های به کاررفته در کاربرگ‌های ارزیابی مقاله‌های علمی-پژوهشی هنر به چه میزان بر مؤلفه‌های هنجارها و ضدهنجارهای علم منطبق است؟

در مجموع طبق نظر متخصصان، ۵۳ شاخص ارزیابی ۹ کاربرگ موجود، فقط با ۶ هنجار علم مرتن، شامل «اشتراک‌گرایی»، «عام‌گرایی»، «بی‌غرضی عاطفی»، «اصالت»، «تواضع و فروتنی» و «شک سازمان‌یافته» انطباق داشتند و با یک هنجار دیگر علم، یعنی «به رسمیت شناختن» انطباقی نشان ندادند. همچنین، طبق اطلاعات مذکور، هیچ‌کدام از شاخص‌های ارزیابی مجلات با مؤلفه‌های ضدهنجارهای علم انطباقی نداشتند. نتیجه اینکه، طبق نظر متخصصین و

داده‌های جدول (۵)، هیچ‌کدام از کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر با هنجارها و ضدهنجارهای علم انطباق نداشته و شاخص‌های ارزیابی آنها در وضعیت «کاملاً نامطلوب» قرار دارند. طبق نظر متخصصان حوزه علم‌سنجی، کاربرگ‌های ارزیابی تمام مجلات، در مجموع کمتر از ۲۲ درصد انطباق را با هنجارها و ضدهنجارهای علم به نمایش می‌گذارند. همچنین، به عقیده متخصصان هنر، شاخص‌های کاربرگ‌های ارزیابی مجلات هنر، کمتر از ۱۶ درصد انطباق را با هنجارها و ضدهنجارهای علم دارا می‌باشند. نگاهی به یافته‌های این پرسش‌نشان می‌دهد، در مقایسه بین نظرات متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر؛ درخصوص میزان عدم انطباق کاربرگ‌های ارزیابی با هنجارها و ضدهنجارهای علم، متخصصین حوزه هنر، کیفیت شاخص‌های موجود در کل کاربرگ‌های ارزیابی مجلات هنر را در سطح پایین‌تری ارزیابی نموده‌اند. در هر صورت، هر دو دسته از صاحب‌نظران علم‌سنجی و هنر، این کاربرگ‌ها را «کاملاً نامطلوب» ارزیابی نموده‌اند.

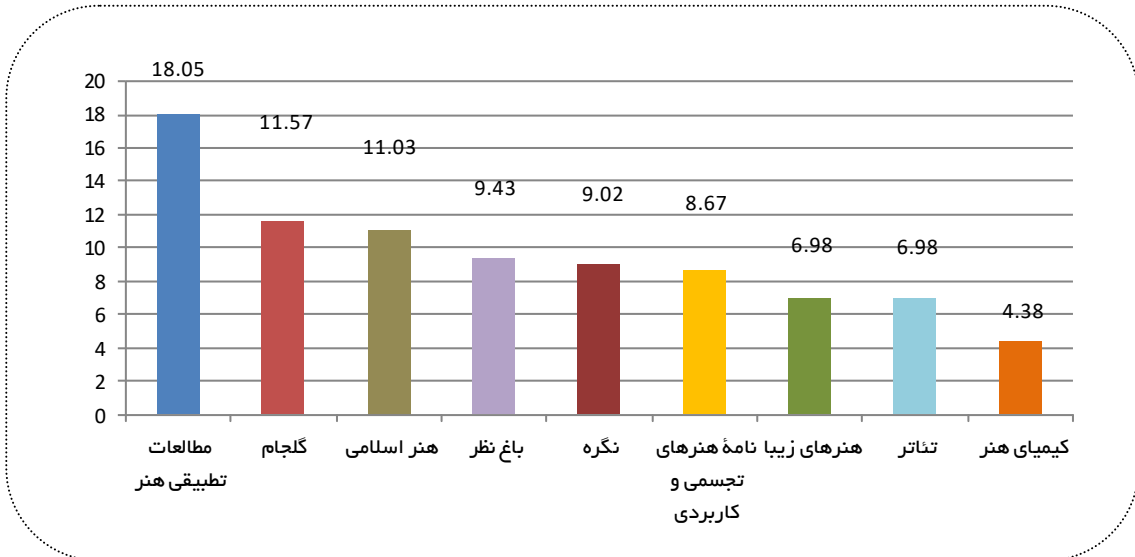
جدول ۴: انطباق شاخص‌های کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر با هنجارها و ضدهنجارهای علم

هنجارهای علم	انطباق	ضدهنجارهای علم	انطباق
اشتراک‌گرایی	-	فردگرایی	-
عام‌گرایی	-	خاص‌گرایی	-
بی‌غرضی عاطفی	-	غرض‌ورزی عاطفی	-
اصالت	-	عدم اصالت	-
شک سازمان‌یافته	-	جزم‌اندیشی سازمان‌یافته	-
تواضع و فروتنی	-	جسارت و گستاخی	-
به رسمیت شناختن	-	عدم به رسمیت شناختن	-

جدول ۵: درصد انطباق شاخص‌های ارزیابی کل کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر با هنجارها و ضدهنجارهای علم، مبتنی بر نظر متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر

ردیف	کاربرگ ارزیابی مجله علمی- پژوهشی	تعداد شاخص‌ها	میزان انطباق با هنجارها و ضدهنجارهای علم	وضعیت شاخص‌های موجود در کاربرگ
۱	مطالعات تطبیقی هنر	۲۹	٪۱۸/۰۵	کاملاً نامطلوب
۲	گلجام	۱۴	٪۱۱/۵۷	کاملاً نامطلوب
۳	هنر اسلامی	۱۳	٪۱۱/۰۳	کاملاً نامطلوب
۴	باغ نظر	۱۱	٪۹/۴۳	کاملاً نامطلوب
۵	نگره	۱۰	٪۹/۰۲	کاملاً نامطلوب
۶	نامه هنرهای تجسمی و کاربردی	۷	٪۸/۶۲	کاملاً نامطلوب
۷	هنرهای زیبا	۱۲	٪۶/۹۸	کاملاً نامطلوب
۸	تئاتر	۱۲	٪۶/۹۸	کاملاً نامطلوب
۹	کیمیای هنر	۴	٪۴/۰۲	کاملاً نامطلوب

داده‌های جدول (۵) در نمودار (۱)، به صورت میله‌ای نمایش داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، برابر اجماع نظر متخصصین علم‌سنجی و هنر، شاخص‌های کاربرگ‌های ارزیابی مجلات هنر، در مجموع، کمتر از میانگین ۱۹ درصد انطباق را با هنجارها و ضدهنجارهای علم به نمایش می‌گذارند.

نمودار ۱: درصد انطباق شاخص‌های ارزیابی کل کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر با هنجارها و ضدهنجارهای علم، مبتنی بر نظر متخصصین حوزه علم‌سنجی و هنر

پاسخ به سؤال سوم پژوهش. کاستی‌های کاربرگ‌های ارزیابی مقاله‌های علمی-پژوهشی هنر در مقایسه با هنجارهای علم مرتن و ضدهنجارهای علم میتروف کدامند؟

بر اساس تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه و مصاحبه با صاحب‌نظران و متخصصان، بر مبنای مؤلفه‌های هنجارها و ضدهنجارهای علم و مقایسه آن با شاخص‌های ارزیابی ۹ مجله، خلأهای موجود در هر یک از کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر، شناسایی و استخراج شد. از انجام فعالیت‌های مربوط به این قسمت، مجموعاً ۱۹ خلأ به دست آمد که شرح آنها در جداول (۵) تا (۷) آورده شد. همان‌طور که از یافته‌های پژوهش پیداست، از هنجارهای علم، مؤلفه‌های: اشتراک‌گرایی؛ جهان‌روایی؛ شک سازمان‌یافته؛ بی‌غرضی عاطفی و تواضع و فروتنی، و از ضدهنجارهای علم، مؤلفه‌های: عدم اصالت؛ غرض‌ورزی عاطفی و جسارت و گستاخی، بیشترین خلأهای موجود در کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر می‌باشند. طبق داده‌های مذکور، شاخص‌هایی که محور اخلاق، الزامات و آداب علم را پوشش می‌دهند، خلأهای آشکار این کاربرگ‌ها می‌باشند. این شاخص‌ها همان الزامات نهادی علم هستند که در بحث کارکردگرایی علم همواره مطرح بوده و ناظر بر فعالیت‌های پژوهشی محققان می‌باشند. به دلیل هم‌پوشانی بین هنجارها و ضدهنجارهای علم، که به‌زعم برخی صاحب‌نظران، رعایت هر دو شاخص در فعالیت‌های پژوهشی الزامی و تکمیل‌کننده است، این الزامات در سنجش و ارزیابی آثار پژوهشگران نیز، ابزاری کارآمد تلقی شده و تضمین‌کننده کیفیت نظری تولید علم در این حوزه خواهند بود. نتیجه اینکه، باقی‌ماندن این کاستی‌ها در کاربرگ‌های ارزیابی و بی‌توجهی به آنها، علاوه بر کاهش کیفیت مجله و ضعف داوری، نقش پژوهش‌های هنر در تولید علم را نیز به شکل محسوسی کاهش خواهد داد.

جدول ۵. خلأهای موجود در کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر، مبتنی بر هنجارهای علم

ردیف	مؤلفه	خلأ	تناسب با هنجارهای علم
۱	عنوان	استفاده از عنوانی شفاف، روشن و قابل فهم	اشتراک‌گرایی
۲	موضوع تحقیق	تناسب انتخاب موضوع و انجام پژوهش با تخصص و توانایی پژوهشگر	اشتراک‌گرایی
۳	موضوع تحقیق	وسعت دید و گستره تفکر پیرامون موضوع تحقیق	جهان‌روایی
۴	پیشینه تحقیق	بررسی دقیق و به‌کارگیری مدارک، فرضیه‌ها، نظریه‌ها و نوآوری‌های مطالعات پیشین	بی‌غرضی عاطفی / تواضع و فروتنی
۵	پیشینه تحقیق	طرح، بررسی، نقد و ارزیابی دقیق دیدگاه‌ها، روش‌ها و نتایج سایر پژوهش‌های تأییدکننده و یا مخالف	شک سازمان‌یافته
۶	پیشینه تحقیق	تلفیق داده‌ها و یافته‌های جدید با پژوهش‌های پیشین	بی‌غرضی عاطفی
۷	روش تحقیق	ارائه و شرح کامل روش تحقیق، به‌دقت و شیوه‌ای قابل فهم	اشتراک‌گرایی
۸	روش تحقیق	بیان دقیق روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	اشتراک‌گرایی
۹	یافته‌های تحقیق	شرح دقیق یافته‌ها به‌روشنی، صراحت و در جهت پاسخ به سؤالات	اشتراک‌گرایی
۱۰	بحث و نتیجه‌گیری	پرهیز از تحلیل و تفسیرهای شتاب‌زده، محدود و متعصبانه	بی‌غرضی عاطفی
۱۱	بحث و نتیجه‌گیری	تولید علم حاصل از نتایج تحقیق و افزودن به دانش علمی رشته	اشتراک‌گرایی
۱۲	بحث و نتیجه‌گیری	پرهیز از نتیجه‌گیری نهایی، پیش از ارائه دلایل لازم و به تعویق‌انداختن آن تا پایان فرایند تحقیق	شک سازمان‌یافته
۱۳	آیین نگارش	پیوست‌بودن اطلاعات اضافی مانند ابزارهای مورد استفاده (پرسشنامه، مصاحبه ...) بنا بر ضرورت نوع تحقیق	اشتراک‌گرایی

جدول ۶. خلأهای موجود در کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر، مبتنی بر ضد‌هنجارهای علم

ردیف	مؤلفه	خلأ	تناسب با ضد‌هنجارهای علم
۱	اخلاق	پرهیز از رفتارهای انحرافی علمی، مانند جعل، دست‌کاری داده‌ها، شواهد، اطلاعات و سرقت علمی	عدم اصالت
۲	اخلاق	پرهیز از خودنمایی، مطلق‌گویی و ابراز جسورانه و به دور از تواضع، در دعاوی و یافته‌های علمی پژوهش	جسارت و گستاخی
۳	اخلاق	پرهیز از رقابت در انجام پژوهش، صرفاً با هدف تأمین منافع، پاداش، شناسایی دستاوردها، و علایق فردی خود و گروه همکاران ذی‌نفع	غرض‌ورزی عاطفی

جدول ۷. خلأهای مشترک موجود در کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی هنر، مبتنی بر هنجارها و ضد‌هنجارهای علم

ردیف	مؤلفه خلأ	تناسب با هنجارهای علم	تناسب با ضد‌هنجارهای علم
۱	پیشینه پرهیز از تصورات کلیشه‌ای و تعصب‌های عقیدتی، حرفه‌ای، جمعی تحقیق و فرهنگی در به‌کارگیری نظرات و پژوهش‌های سایر همکاران	بی‌غرضی عاطفی	غرض‌ورزی عاطفی
۲	تکریم، رعایت امانت‌داری و به رسمیت شناختن شایستگی‌های علمی سایر همکاران، در مرور سوابق پژوهش	تواضع و فروتنی / به رسمیت شناختن	جسارت و گستاخی
۳	اخلاق آگاه‌بودن نسبت به ضعف‌ها و بیان محدودیت‌های دانش علمی	تواضع و فروتنی	جسارت و گستاخی

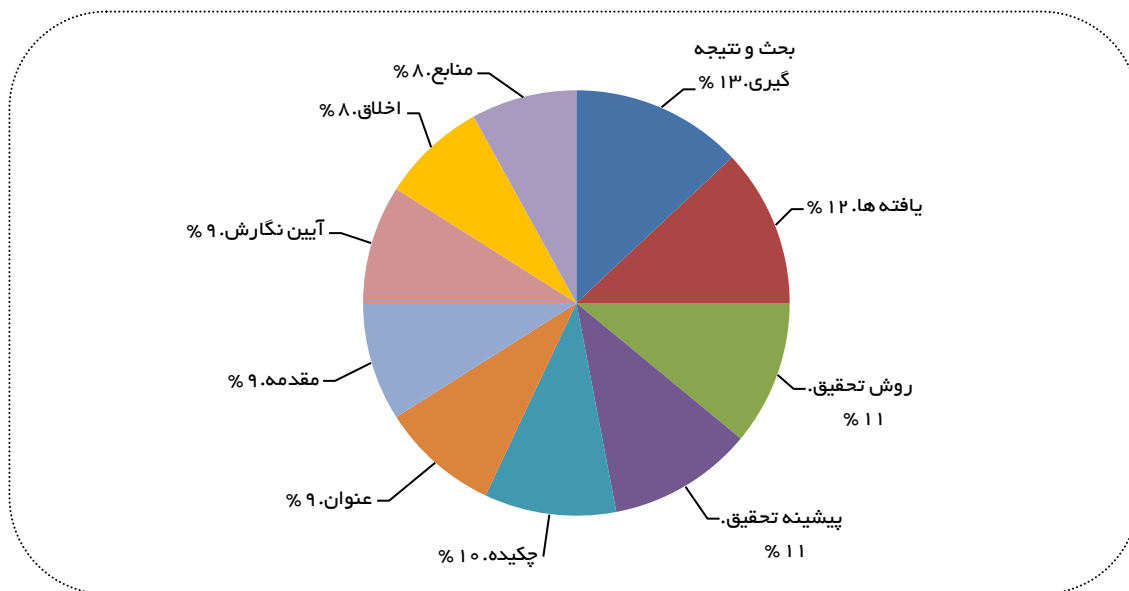
پاسخ به سؤال چهارم پژوهش. آیا شاخص‌های پیشنهادی متخصصان حوزه‌های هنر و علم‌سنجی در طراحی کاربرگ‌های ارزیابی مقالات علمی-پژوهشی هنر از اعتبار لازم برخوردارند؟

پس از طی مراحل مختلف پژوهش، از جمله تحلیل محتوای کاربرگ‌ها، بررسی پرسشنامه‌ها، مصاحبه با متخصصین و درنهایت شناسایی خلأهای موجود در کاربرگ‌های ارزیابی و تخصیص گویه‌های معرف؛ گویه‌های جدید در قالب سیاهه‌ای جهت تعیین میزان اعتبار در اختیار ۱۴ نفر از متخصصین حوزه علم‌سنجی و هنر قرار گرفت. پس از جمع‌بندی نظرات متخصصین، در مجموع تعداد ۱۰ مؤلفه و ۴۴ گویه معتبر و معرف شناسایی و تعیین شد.

در اجماع نظر متخصصان، در خصوص دلایل اینکه چرا تعداد ۱۰ مؤلفه و ۴۴ شاخص در کاربرگ پیشنهادی برای مجلات علمی-پژوهشی هنر در نظر گرفته شده است؟ در مقایسه با مطالعات پیشین می‌توان به برخی از استدلال‌های مشابه و تأثیرگذار در تصمیم‌گیری نهایی اشاره نمود؛ به عنوان مثال: بر اساس گزارش معیارهای کیفی پژوهش‌های تربیتی در زمینه‌های مختلف (۲۰۰۹) در پاره‌ای از فرم‌های داوری تا ۱۰۰ یا حتی تعداد بیشتری پرسش نیز دیده می‌شود. در پیوند با این تفاوت راک ول (۲۰۰۵) به این نکته اشاره می‌کند که برخی از نشریات از استانداردهای بالاتری برخوردارند و به همین دلیل ناگزیر از توجه به جزئیات بیشتری هستند. این امر درنهایت منجر به طولانی‌تر شدن فرم‌های داوری آنها می‌شود. از نظر گلدین و اشلی (۲۰۱۰) نتایج داوری تا حد زیادی بسته به ملاک‌های مورد نظر نشریه تفاوت می‌کند و این امکان وجود دارد که یک مقاله با استفاده از شاخص‌های مورد توجه یک فرم به مراتب امتیاز بهتری دریافت کند، درحالی‌که بر مبنای ملاک‌های فرم داوری مجله‌ای دیگر امتیاز لازم برای چاپ را به دست نیاورد. بنا بر پژوهش هیمز (۲۰۰۷)، ۹۷ درصد از داوران کم‌سابقه، فرم‌های ارزیابی جزئی‌نگر را ترجیح می‌دهند. درحالی‌که برخی نیز به ارائه نظرات خود به صورت نوشتاری تمایل دارند.

به‌منظور تعیین امتیاز عددی هر یک از مؤلفه‌ها و شاخص‌های زیرمجموعه آنها، جدولی تدوین شد و طی پرسشنامه‌ای مجدداً به متخصصان مراجعه شد. برای تعیین امتیازات لازم، اعداد بین (۱۰۰-۰) در نظر گرفته شده و ابتدا از متخصصین درخواست شد تا در ستون شماره ۳ (امتیاز)، امتیاز عددی هر مؤلفه را، طوری که درنهایت عدد ۱۰۰ حاصل شود، درج نمایند. سپس، در ستون «تقسیم امتیازات»، عدد به‌دست‌آمده را بین شاخص‌های همان مؤلفه تقسیم نمایند؛ به طوری‌که حاصل جمع آنها نیز یکی شود. داده‌های به‌دست‌آمده در جدول (۸) آورده شده است.

همان‌گونه که در نمودار (۲) نیز مشاهده می‌شود، درصد اهمیت هریک از مؤلفه‌ها به کل آنها در کاربرد ارزیابی نهایی، از نظر متخصصین نشان داده شده است.

نمودار ۲. درصد اهمیت مؤلفه‌ها در کاربرد پیشنهادی ارزیابی مقاله‌های علمی-پژوهشی هنر، مبتنی بر نظر متخصصین

این ابزار در محیط Excel به صورت ابزاری کاربردی و قابل استفاده، طراحی شده است. به کمک ابزار تولیدشده، متولیان انتشار مجلات علمی و داوران متخصص قادر خواهند بود با دقتی بالاتر و بر مبنای مؤلفه‌ها و شاخص‌های معتبر، به ارزیابی مقالات علمی مبادرت ورزند. از نظر نویسندگان مقاله، نقطه تأیید یک مقاله بین اعداد ۷۵ تا ۱۰۰ در نظر گرفته شده است؛ اما در صورت تمایل به استفاده از قابلیت‌های این ابزار، هر مجله می‌تواند بر مبنای سیاست‌گذاری‌های خود آن را تغییر دهد و یا جزئیات بیشتری را در خارج از جدول به آن اضافه نماید.

جدول ۸. کاربرد پیشنهادی برای ارزیابی کیفیت مقالات علمی حوزه هنر، مبتنی بر معیارهای موجود در هنجارها و ضدهنجارهای علم و نظر متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر

ردیف مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	میزان اهمیت			
		بسیار خوب	خوب	متوسط ضعیف	بسیار ضعیف
۱	استفاده از عنوانی شفاف، روشن و قابل فهم	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
۲	تناسب انتخاب عنوان و انجام پژوهش با تخصص و توانایی پژوهشگر	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
۳	عنوان ۱ وسعت دید و گستره تفکر پیرامون عنوان تحقیق	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
۴	تازه، بدیع و نوآورانه بودن موضوع	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
۹	جمع امتیاز				

ادامه جدول ۸. کاربرد پیشنهادی برای ارزیابی کیفیت مقالات علمی حوزه هنر، مبتنی بر معیارهای موجود در هنجارها و ضدهنجارهای علم و نظر متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر

ردیف مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	میزان اهمیت				
		بسیار خوب	خوب	متوسط	ضعیف	
۵	بیان هدف یا اهداف کلی تحقیق	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹	
	۶	طرح مسئله و پرسش پژوهش	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
۲ چکیده	۷	بیان روش تحقیق (ابزار، جامعه، نمونه و روش تجزیه و تحلیل)	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
	۸	ارائه مهم‌ترین یافته‌ها و نتایج کلی حاصل از پژوهش	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
۹	تعداد و صحت کلیدواژگان بر مبنای عنوان و موضوع	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹	
	جمع امتیاز					
۱۰	شرح دقیق و قابل فهم موضوع یا مسئله تحقیق، با مشخص کردن جنبه‌های معلوم و مجهول و تعیین محدوده تحقیق	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹	
	۱۱	بیان اهمیت، ضرورت و اهداف انجام تحقیق	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
۳ مقدمه	۱۲	طرح سؤالات یا فرضیات بدیع و صریح، متناسب با موضوع و عنوان پژوهش	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
	۱۳	تعاریف مفهومی و عملیاتی تحقیق؛ بنا بر ضرورت نوع تحقیق	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
۱۴	شرح اجمالی مبانی و چارچوب نظری برخاسته از گام‌های پژوهش	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴	
	جمع امتیاز					
۱۵	بررسی دقیق، مفید و کافی سوابق و به‌کارگیری مدارک، فرضیه‌ها، نظریه‌ها و نوآوری‌های مطالعات پیشین	۵	۳.۷۵	۱.۸۸	۰.۴۷	
	۴ پیشینه تحقیق	۱۶	پرهیز از تصورات کلیشه‌ای و تعصب‌های عقیدتی، حرفه‌ای، جمعی و فرهنگی در به‌کارگیری نظرات و پژوهش‌های سایر همکاران	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶
۱۷		بررسی، نقد و ارزیابی دقیق دیدگاه‌ها، روش‌ها و نتایج سایر پژوهش‌های تأییدکننده و یا مخالف	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
۱۸	جمع‌بندی مناسب و بیان جنبه نوآورانه پژوهش در پایان بررسی پیشینه	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹	
	جمع امتیاز					

ادامه جدول ۸. کاربرد پیشنهادی برای ارزیابی کیفیت مقالات علمی حوزه هنر، مبتنی بر معیارهای موجود در هنجارها و ضدهنجارهای علم و نظر متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر

ردیف مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	میزان اهمیت			
		بسیار خوب	خوب	متوسط	ضعیف
	تکریم، رعایت امانت‌داری و به رسمیت‌شناختن شایستگی‌های علمی سایر همکاران، در مرور سوابق پژوهش	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
	آگاه‌بودن نسبت به ضعف‌ها و بیان محدودیت‌های دانش علمی	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
۵	اخلاق ۲۱	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
	پرهیز از رفتارهای انحرافی علمی، مانند جعل، دست‌کاری داده‌ها، شواهد، اطلاعات و سرقت علمی				
	پرهیز از خودنمایی، مطلق‌گویی و ابراز جسورانه و به دور از تواضع، در دعاوی و یافته‌های علمی پژوهش	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
	پرهیز از رقابت در انجام پژوهش، صرفاً با هدف تأمین منافع، پاداش، شناسایی دستاوردها، و علایق فردی خود و گروه همکاران ذی‌نفع	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
	جمع امتیاز				۸
	انتخاب روش و رویکرد متناسب با تحقیق	۵	۳.۷۵	۱.۸۸	۰.۴۷
۶	روش ۲۵	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
	ارائه و شرح کامل روش و نوع تحقیق، به‌دقت و شیوه‌ای قابل فهم				
	بیان دقیق ابزار، روش گردآوری و شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
	معرفی شفاف و دقیق جامعه و نمونه آماری	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
	جمع امتیاز				۱۱
	شرح دقیق یافته‌ها به‌روشنی، صراحت و در جهت پاسخ به سؤالات یا رد و تأیید فرضیه‌ها	۴	۳	۱.۵۰	۰.۳۸
۷	یافته‌ها ۲۹	۴	۳	۱.۵۰	۰.۳۸
	بهره‌گیری از جدول، نمودار یا تصویر در ارائه یافته‌ها، به‌روشنی و شیوه‌ای قابل فهم و گویا				
	هم‌راستابودن یافته‌ها با موضوع و اهداف پژوهش	۴	۳	۱.۵۰	۰.۳۸
	جمع امتیاز				۱۲

ادامه جدول ۸. کاربرد پیشنهادی برای ارزیابی کیفیت مقالات علمی حوزه هنر، مبتنی بر معیارهای موجود در هنجارها و ضد‌هنجارهای علم و نظر متخصصین حوزه‌های علم‌سنجی و هنر

ردیف مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	میزان اهمیت			
		بسیار خوب	خوب	متوسط	ضعیف
۸	ارائه تحلیلی منطقی و بی‌طرفانه از یافته‌ها و مقایسه با یافته‌های پژوهش‌های پیشین و ذکر دلایل احتمالی برای توافق یا عدم توافق بین نتایج	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
	پرهیز از تحلیل و یا تفسیرهای شتاب‌زده، محدود و متعصبانه	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
	تولید علم حاصل از نتایج تحقیق و افزودن به دانش علمی رشته	۱.۵۰	۱.۱۳	۰.۵۶	۰.۱۴
	پرهیز از نتیجه‌گیری نهایی؛ پیش از ارائه دلایل لازم و به تعویق انداختن آن تا پایان فرایند تحقیق	۱	۰.۷۵	۰.۳۸	۰.۰۹
	پاسخ صریح و قابل فهم به پرسش (های) پژوهش و اثبات یا رد فرضیه (ها)	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
	روشن، مشخص و کاربردی بودن نتایج و ارائه راه‌حل‌های جدید	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
	امکان و میزان بهره‌برداری دانشجویان و پژوهشگران ذی‌ربط از نتایج	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹
	اشاره به محدودیت‌های انجام تحقیق و ارائه پیشنهادهایی برای پژوهش‌های بعدی	۱	۰.۷۵	۰.۳۸	۰.۰۹
	جمع امتیاز	۱۳			
	به‌کارگیری منابع معتبر، کافی و جدید (داخلی و خارجی)	۸	۶	۳	۰.۱۹
	جمع امتیاز	۸			
	رعایت اصول مقاله‌نویسی (چکیده، مقدمه، بدنه اصلی، یافته‌ها، بحث و نتیجه‌گیری، منابع)	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
	صحت ارجاعات؛ استفاده از منابع ذکرشده در فهرست منابع و متن و بالعکس	۲.۵۰	۱.۸۸	۰.۹۴	۰.۲۳
پرهیز از کوتاه یا زیاده‌نویسی	۱	۰.۷۵	۰.۳۸	۰.۰۹	
شیوایی، سادگی، روانی کلام و انسجام کلی در ادبیات نگارش و نظم منطقی مطالب	۲	۱.۵۰	۰.۷۵	۰.۱۹	
پیوست بودن اطلاعات اضافی مانند ابزارهای مورد استفاده (پرسشنامه، مصاحبه ...)، بنا بر ضرورت نوع تحقیق	۱	۰.۷۵	۰.۳۸	۰.۰۹	
جمع امتیاز	۹				
جمع امتیازات داور				
جمع کل امتیازات قابل اکتساب	۱۰۰				

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۴ / شماره ۱ / بهار و تابستان ۱۳۹۹ (پیاپی ۱۱) پژوهش‌نامه علم‌سنجی

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجایی که رویکردهای مرتن و میتروف به آداب علم، مربوط به «تضمین کیفیت نظری» پژوهش‌های محققان است؛ این الزامات قادر به تضمین، تأمین و ابزارمندی دقیق و کارآمد در نحوه ارزیابی کیفیت تولید علم پژوهشگران نیز خواهند شد. مطالعه حاضر نشان داد، این آداب و الزامات نهادی (اخلاق در علم) که زیربنای فعالیت‌های پژوهشی محققان، و در نتیجه ابزاری مناسب برای سنجش پژوهش‌های آنها نیز محسوب می‌شوند، در کاربرگ‌های ارزیابی مجلات هنر مورد توجه قرار نگرفته است. مطالعات و پژوهش‌های حوزه هنر نیز مانند سایر حوزه‌های علم نیازمند رشد و ارتقای کیفیت هستند. در این بین، شاخص‌های موجود در کاربرگ‌های ارزیابی، که مهم‌ترین ابزار کیفیت‌سنجی مقالات جهت رد یا انتشار آنها می‌باشند، نقش مؤثری در ارتقای سطح کیفی مجلات علمی-پژوهشی هنر دارند. توجه بیش از حد و یا بی‌توجهی به برخی مؤلفه‌ها و شاخص‌های مهم ارزیابی، باعث ضعف در محتوا و حتی ساختار بعضی از این کاربرگ‌ها شده است.

تحلیل محتوای این کاربرگ‌ها نشان داد که عدم توازن و کاستی‌های قابل توجهی در پراکندگی و توزیع مؤلفه‌ها و شاخص‌های موجود در کاربرگ‌های ارزیابی این دسته از مجلات علمی کشور به چشم می‌خورد. نظرات متخصصین پژوهش حاضر نیز نسبت به میزان کارآمدی و کیفیت کاربرگ‌های ارزیابی موجود حکایت از کاملاً نامطلوب بودن آنها داشت. پژوهش افشاری و همکارانش (۱۳۹۲)، در بررسی ۳۵ کاربرگ ارزیابی مقاله‌های علمی-پژوهشی حوزه علوم انسانی نیز نتیجه مشابهی داشته است. لذا، به منظور ارتقای سطح کیفی در نحوه ارزیابی و داوری پژوهش‌های علمی و به‌ویژه پژوهش‌های گروه هنر، بازنگری در مؤلفه‌ها و شاخص‌های موجود در کاربرگ‌های ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی این حوزه، امری ضروری به نظر می‌آید. بدیهی است این بازنگری، علاوه بر ارتقای کیفیت داوری، نقش و سهم پژوهش‌های حوزه هنر در تولید علم کشور را نیز افزایش خواهد داد. همچنین ارتقای کیفی مقالات می‌تواند منجر به ارتقای شاخص‌های علم‌سنجی در تولیدات علمی حوزه هنر شده و جایگاه کشور را در تولید دانش هنری ارتقا بخشد. به‌طور مثال توجه و تأکید بر شاخص: «استفاده از منابع معتبر کافی و جدید (داخلی و خارجی)» با ۷۷/۷۸ درصد که بیشترین درصد فراوانی در کاربرگ‌های مورد مطالعه را داشته است نشان می‌دهد که نشریات علمی حوزه هنر به‌جای شاخص‌های تولید دانش جدید که حاصل کار پژوهشی اصیل است، شاخص مقالات مروری را در نظر دارند. در نتیجه مقالات تولیدی کمتر مورد توجه نویسندگان داخلی و خارجی قرار گرفته و شاخص‌های علم‌سنجی را کمتر کسب خواهند نمود.

از سویی دیگر، ممکن است که عدم اقبال پژوهشگران حوزه هنر در کسب سهم قابل قبول در تولید علم کشور و یا انتشار مقالات آنها در مجلات معتبر بین‌المللی، وابسته به نحوه ارزیابی فعالیت‌های علمی آنها در فرایند داوری باشد. لذا، سنجش عملکرد ارزیابان (داوران) مقالات علمی، از طریق بررسی و تحلیل اسناد داوری موجود کمک خواهد کرد تا ضمن بررسی کیفیت و میزان دقت آنها در انجام و نحوه داوری مقالات علمی، نقاط ضعف موجود در کاربرگ‌های ارزیابی نیز شناسایی شده و در جهت اصلاح و یا بهبود آنها اقدام کرد.

نتیجه اینکه، هر یک از چهار رکن محوری در ارزیابی کیفیت مطالعات حوزه هنر شامل: ۱- پژوهشگران؛ ۲- متولیان انتشار مجلات؛ ۳- ارزیابان (داوران) و ۴- کاربرگ‌های ارزیابی؛ علاوه بر دارا بودن نقش و جایگاه مستقل خود در انجام، پذیرش، ارزیابی و نحوه و ابزار سنجش فعالیت‌های پژوهشی این حوزه قادرند از طریق تدوین و تبیین روش یا روش‌های علمی، به‌روز و کارآمد، تأثیر به‌سزایی در افزایش کیفیت و کمیت تولید علم این حوزه ایفا نمایند.

بی‌شک، این وظیفه در ابتدای امر به عهده متولیان انتشار مجلات علمی-پژوهشی هنر در کشور می‌باشد. مطالعه کاربرگ‌های ارزیابی مقالات علمی در سایر رشته‌های علمی می‌تواند در ادامه پژوهش حاضر و در جهت ارتقای کیفی مقالات علمی و به‌عنوان پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی مورد توجه سایر پژوهشگران قرار گیرد. همچنین خروجی نهایی پژوهش، طراحی نرم‌افزار و کاربرگ ارزیابی مقالات علمی-پژوهشی هنر است که در قالب جدول ۸ به نمایش در آمده است. به‌عنوان پیشنهاد عملی حاصل از تحقیق، به تمامی نشریات به‌ویژه نشریات حوزه هنر استفاده از این ابزار پیشنهاد می‌شود.

پیشنادهای اجرایی پژوهش

به‌منظور یکدست‌سازی شاخص‌های ارزیابی مقالات گروه هنر، کارگروهی متمرکز با نظارت کمیسیون‌های نشریات تشکیل شود و بر روزآمدسازی مداوم این شاخص‌ها تأکید ورزد؛ به‌منظور ارتقای نشریات حوزه هنر، از یافته‌های این پژوهش برای کنترل فرایندهای علمی و داوری مقالات این نشریات استفاده به عمل آید.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان: «تحلیل و تدوین شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقاله‌های علمی-پژوهشی هنر بر مبنای نظریه هنجارهای علم مرتن و ضد‌هنجارهای علم میتروف» به راهنمایی دکتر محسن مراثی و مشاوره دکتر حمزه‌علی نورمحمدی در دانشکده هنر دانشگاه شاهد است.

فهرست منابع

- ارشاد، فرهنگ، فارانی، معصومه، میرزایی، سید آیت‌الله. (۱۳۸۴). تحلیل اسناد داوری مقاله‌های مجله جامعه‌شناسی ایران، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۴، ص ۳۳-۳.
- افشاری، معصومه؛ مهram، بهروز؛ نوغانی، محسن. (۱۳۹۲). بررسی و تدوین شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقاله‌های علمی-پژوهشی در حوزه علوم انسانی مبتنی بر نظریه هنجارهای علم مرتن، فصلنامه علمی-پژوهشی سیاست علم و فناوری، سال ششم، شماره ۱، ص ۶۶-۴۹.
- ارسطورپور، شعله، (۱۳۹۱)، فرم‌های داوری مقالات در پیاپی‌های علمی و مسائل مرتبط، کلیات، کتاب ماه اطلاعات، ارتباطات و دانش‌شناسی، سال پانزدهم، شماره نهم، ۲۶-۳۱.
- پاشنگ، محمدرضا؛ نورمحمدی، حمزه‌علی؛ نوروزی چاکلی، عبدالرضا. (۱۳۹۴). تحلیل سرانه نشریات علوم پزشکی ایران و انطباق آن با تعداد پژوهشگران این حوزه. تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ۴۹ (۴)، ص ۱-۱۵.
- ربانی، علی؛ ربانی، رسول؛ همتی، رضا؛ قاضی طباطبایی، محمود؛ دادهیر، ابوعلی. (۱۳۹۰). شیوه‌های جدید تولید دانش و علم‌ورزی... فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال ششم، شماره ۱، ص ۲۴-۱۲.

قانع‌راد، محمدامین و قاضی‌پور، فریده. (۱۳۸۱). عوامل هنجاری و سازمانی مؤثر بر میزان بهره‌وری اعضای هیئت علمی، فصلنامه پژوهش، شماره ۴، ص ص ۱۶۷-۲۰۶.

نوروزی چاکلی، عبدالرضا، نورمحمدی، حمزه‌علی، وزیری، اسماعیل، اعتمادی فرد، علی (۱۳۸۶)، تولید علم در ایران در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶، بر اساس آمار مؤسسه اطلاعات علمی (آی.اس.آی)، فصلنامه کتاب، شماره ۷۱، ص ص ۷۱-۹۰.

Bucchi, M. (2004). *Science in Society*. London: Rutledge.

Cannavo, L. (1997). Sociological Models of Science Knowledge. *International Sociology* 12(4): 475-496.

European commission, (2008). *European Educational Research Quality Indicator (EERQI)*, Project No. 217549.

Fabes, R.A; Martin, C.L; Hanish; L.D. and Updegraff, K.A. (2000). Criteria for Evaluating the Significance of Developmental Research in the Twenty-First Century: Force and Counterforce, *Child Development*, 71(1), pp. 212-221.

Goldin, I.; & Ashley, K. (2010). Eliciting Informative Feedback in Peer Review: Importance of Problem-Specific Scaffolding. "Learning by Reviewing through Peer Feedback Refinement." Proceedings of the Workshop on Computer-Supported Peer Review in Education, 10th International Conference on Intelligent Tutoring Systems. Pittsburgh, USA. Retrieved 16-7-2012 from: http://www.cspre.org/proceedings/2-cspre2010_submission_7.pdf.

Hames, I. (2007). *Peer Review and Manuscript Management in Scientific Journals: Guidelines for Good Practice*. Malden: Blackwell Publishing.

Merton RK. (1973). *the Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations*. Chicago: University of Chicago Press.

Mitriff, I.I, (1974). "Norms and counter-norms in a select group of Apollo moon Scientists-Case study of ambivalence of scientists", *American Sociological Review*, 39, pp. 579-595.

Steinke, A. (2003). Peer Review Forms: Getting the Best from Your Reviewers. *Science Editor*, Vol. 26(5): 158.

Quality Criteria for Assessment of Education Research in Different Contexts. (2009). Teaching and Learning Research Program. No. 80. Retrieved 16-7-2012 from: <http://www.tlrp.org/pub/documents/Oancea%20RB%2080%20FINAL.pdf>.

Resnik, DB. (1998). *the Ethics of Science: An Introduction*. London: Rutledge.

Rockwell, S. (2005). *Ethics of Peer Review: A Guide for Manuscript Reviewers*.

Retrieved.16.7.2012.from:http://medicine.yale.edu/therapeuticradiology/Images/Ethica_Issues_1
 Retrieved.16.7.2012.from:http://medicine.yale.edu/therapeuticradiology/Images/Ethica_Issues_1
 n_Peer_Review_tcm307-34211.pdf.